

6 Φεβρουαρίου 2015

Η μάχη στο Μπόζετς

/ [Πεμπτουσία](#)

image not found or type unknown

Ένας από τους άντρες κόλλησε στον τοίχο, έτσι που ν' αποφύγει

τις σφαίρες, αν τραβούσαν από τα παράθυρα, και με το κοντάκι του τουφεκιού του χτύπησε την πόρτα.

- Ανοίξετε! φώναξε βουλγάρικα. Παραδοθείτε!

Μα τίποτα δεν ακούστηκε στο σπίτι. Ο Νικηφόρος περίμενε. Σιωπή παντού.

- Φώναξετέ τους να βγουν οι γυναίκες και τα παιδιά, διέταξε ο Αρχηγός. Πάλι φώναξε βουλγάρικα ο αντάρτης, να βγουν οι γυναίκες και τα παιδιά ανενόχλητα. Σε απάντηση, απ' όλα τα παράθυρα πυροβολισμοί ακούστηκαν και σφαίρες σφύριξαν. Συγχρόνως, από το αντικρινό σπίτι και από άλλα γειτονικά, άρχισε να πέφτει τουφεκίδι. Η θέση των Ελλήνων, που ήταν εκτεθειμένοι στον δρόμο, ήταν κρίσιμη.

- Το πετρέλαιο! Βάλτε φωτιά! πρόσταξε ο Νικηφόρος.

Ένα κάρο φορτωμένο άχυρα στέκουνταν, σαν από παραγγελιά, στον δρόμο.

- Γρήγορα! Δεν έχουμε καιρό για χάσιμο! ακούστηκε η φωνή του Νικηφόρου ανάμεσα στο τουφεκίδι.

Ένας Κρητικός έφερε έναν τενεκέ πετρέλαιο, που πάντα το κουβαλούσαν μαζί τους οι αντάρτες όταν έβγαιναν σε τέτοιες επιχειρήσεις, κι ο Περικλής, που ξαφνικά βρέθηκε κει, τους βοήθησε να κάνουν δέματα από τ' άχυρα, να τα βουτούν στο πετρέλαιο και να τα χώνουν στα παράθυρα, όπου έβρισκαν χαραματιά ή τρύπα. Ο ένας με τον άλλο οι άντρες είχαν πιάσει συνορισιό, ποιος θα δείξει περισσότερη παλικαριά. Ο Μπαλέρμπας, αψηφώντας τις σφαίρες που έπεφταν ολόγυρα, σαν γάτα πήδηξε στη στέγη κι έριξε μια χειρομβομβίδα μέσα στον καπνοδόχο.

Και πάλι όμως αυτή δεν έσκασε...

- Δώστε άχυρα, σφουγγάρια, πετρέλαιο! φώναξε στους συντρόφους του.

Πιο ευκίνητος από τους άντρες ο Περικλής, πήδηξε στη στέγη φορτωμένος σφουγγάρια και άχυρα. Και τα έριξε, σε όσα ανοίγματα της στέγης κατόρθωσε ν' ανοίξει ο Μπαλέρμπας. Σε λίγα λεπτά καίονταν η στέγη και είχε πάρει φωτιά το σπίτι από τρία μέρη.

- Να κάνουμε γιουρούσι, κύριε Αρχηγέ; ρώτησε αγριεμένος ο Χρήστος ο Κρητικός.

- Τις γυναίκες πρώτα και τα παιδιά να σώσουμε! αναφώνησε ο Αρχηγός.

Η μάχη είχε γενικευθεί τώρα στους δρόμους του χωριού. Οπλισμένοι οι χωρικοί είχαν βγει, αλλά βρέθηκαν μπροστά σ' άλλα δυο τμήματα, με τον Παντελή και τον Κατσαρό, και υποχωρούσαν προς τα μέσα του χωριού.

Ο Αποστόλης, μ' ένα παλιό γκρα, που έκανε κρότο πολύ και κλοτσούσε άγρια, τουφεκούσε αδιάκοπα το αντικρινό σπίτι. Έξαφνα, κάποιος τον τράβηξε από το

ρούχο του, και, ξαφνισμένος, στο φως της πυρκαγιάς είδε κοντά του τον Γιωβάν που του φώναζε:

- Το άλλο σπίτι! Το άλλο σπίτι!

- Φύγε, κρύψου, πρόσταξε φωναχτά ο Αποστόλης. Μα ο μικρός δεν άφηνε το ρούχο του.

- Ο άγριος μαύρος Βούλγαρος που ήλθε στο Ζορμπά, ο Μπότσος, είναι κει μέσα!... του ξεφώνιζε μες στους βρόντους των τουφεκιών, και του έδειχνε το σπίτι που καίονταν. Την ίδια ώρα άνοιξε η πόρτα, και γυναίκες και παιδιά, με κοκκινισμένα μάτια, με τρομαγμένα, μαυρισμένα από τον καπνό πρόσωπα, βγήκαν στον δρόμο. Οι αντάρτες τις άρπαξαν, τις σταμάτησαν. Μα η φωνή του Νικηφόρου σηκώθηκε προστακτική πάνω από τον πάταγο της μάχης.

- Μην πειράξει κανείς γυναίκα, γέρο ή παιδί! φώναξε. Αφήσετέ τους ελεύθερους να φύγουν!

Οι αντάρτες υπάκουσαν ευθύς. Μα την ίδια ώρα, δυο τρεις άντρες πετάχθηκαν έξω από το σπίτι που καίονταν, ακολουθώντας από κοντά τις γυναίκες.

Τουφεκιές πυκνές τους παρέλαβαν. Δυο έπεσαν. Ένας τρίτος έτρεχε στο δρόμο κυνηγημένος από τους αντάρτες, κατάφερε να ξεφύγει από παράδρομο. Έπεσε όμως πάνω στο τμήμα του καπετάν Παντελή, και σωριάστηκε τρυπημένος από τα βόλια. Ήταν ο τρομερός Κωνσταντίν Ντεληθανάς.

Το τουφεκίδι ήταν γενικό. Οι διαταγές δυσκολοακούονταν. Πλάι στον Αποστόλη, ο Γιωβάν χτυπούσε τα πόδια του, φώναζε έξαλλος.

- Ο Μπότσος!... Ο Μπότσος! Αυτός είναι! Και πίσω του ο Άγγελ Πέιο!...

Δυο άντρες φάνηκαν μες στις φλόγες. Ο ένας κοντός, μαύρος, τσουρουφλισμένος από τη φωτιά, πετάχθηκε έξω και πυροβόλησε, προσπαθώντας ν' ανοίξει δρόμο.

- Ο Μπότσος! Ο Μπότσος! φώναξε και ο μπαρμπα-Τάσος που βρίσκονταν κοντά στον Νικηφόρο. Ο Αθανάς Μπότσος! Αυτός είναι!

Μια μπαταριά ακούστηκε, μια γυναίκεια στριγκλιά αποκρίθηκε, και ο Μπότσος σκόνταψε, τρίκλισε κι έπεσε στο χώμα.

Βούλγαροι κομιτατζήδες του Μπόρις Σαράφοφ εκτοπίζουν τους κατοίκους ελληνικών χωριών

Το σπίτι βογκούσε, έτρεμε μες στις φλόγες. Η σκέπη είχε πέσει μέσα. Μια γυναίκα, όλο καπνό κι αίματα, έτρεξε έξω, έκανε μερικά βήματα κι έπεσε πλάι στον Αποστόλη. Και ξαφνικά ο Αποστόλης είδε τον Γιωβάν να τρικλίζει και αυτός, κάτι να λέει πνιγμένα, όπου μόνο η λέξη «μάννα μου...» ξεχώρισε, κι ο μικρός σωριάστηκε στα πόδια του. Η σκηνή όλη είχε βαστάξει μερικά δευτερόλεπτα, είχε μείνει απαρατήρητη. Οι άντρες, στον αγριεμό της μάχης, κυνηγώντας τους κομιτατζήδες που γύρευαν να βγουν από τις φλόγες και να σωθούν, δεν είχαν αντιληφθεί τίποτα. Ο Αποστόλης έσκυψε πάνω στον Γιωβάν, να δει αν τον είχε πάρει καμιά σφαίρα. Μα έξαφνα είδε κοντά του μια γυναίκα, νέα και μικροκαμωμένη, που σήκωνε τον Γιωβάν στην αγκαλιά της, και, γέρνοντας κάτω από το βάρος, γύρευε να φύγει.

- Βοήθησέ με, είπε του Αποστόλη. Το σχολειό είναι κοντά, μου ξέφυγε... Πάμε πίσω...

Βάσταξε ο Αποστόλης τα πόδια του Γιωβάν, που ξέφευγαν από τα χέρια της γυναίκας, και μαζί τον κουβάλησαν αναίσθητο και μες στις σφαίρες που σφύριζαν ολόγυρα, σ' ένα σπίτι λίγο μακρύτερα, όπου είχε μείνει ανοιχτή η πόρτα και μέσα έκαιε μια λάμπα.

Ξάπλωσαν τον μικρό χάμω και τον ξεκούμπωσε η γυναίκα. Την κοίταζε ο

Αποστόλης.

- Είσαι η κυρία Ευθαλία; ρώτησε. Η νέα ξιπάστηκε.

- Πού με ξέρεις; ρώτησε.

- Δε σε ξέρω· ξέρω όμως τ' όνομά σου και πως ο Γιωβάν μένει σε σένα...

Η δασκάλισσα είχε ανοίξει το ρούχο του παιδιού. Καμιά πληγή δε φαίνονταν.

- Θα φοβήθηκε, είπε ο Αποστόλης· συχνά φοβάται... Η δασκάλισσα είχε ανασηκωθεί στα γόνατα και με τα δυο της χέρια έσπρωξε πίσω τα μαλλιά της από το μέτωπο.

- Αυτός; είπε. Αυτός δε φοβάται τίποτα. Τον έκανε δεξί του χέρι ο πάτερ Χρυσόστομος, έτσι μικρό που τον βλέπεις. Αυτός ανακάλυψε πως ο Μπότσος είχε μαζέψει εδώ όλους τους άντρες της οικογένειάς του, για να πάνε να κάψουν το Πέτροβο και να ξεπαστρέψουν τον παπα- Μανόλη. Να φοβηθεί αυτός; Μπα! Κάτι άλλο έπαθε.

Ο Γιωβάν συνέρχονταν. Άνοιξε τα μάτια του, αναγνώρισε τον Αποστόλη και άπλωσε το χέρι του να πιάσει το δικό του.

- Μη φύγεις... του είπε. Σκοτώνουν τις γυναίκες...

Το τουφέκι εντούτοις είχε κοπάσει. Μακρύτερα, τ' άλλα δυο σώματα πολεμούσαν ακόμα, μα κι εκεί οι πυροβολισμοί έπεφταν αραιοί. Η κυρία Ευθαλία σκούπισε το ιδρωμένο μέτωπο του Γιωβάν και ρώτησε:

- Είσαι καλύτερα; Ο μικρός σηκώθηκε. Τα πόδια του έτρεμαν λίγο, μα δεν ήθελε να το δείξει.

- Πάμε στη μάχη, Αποστόλη, είπε.

- Δεν έχει να πας στη μάχη, και είσαι κακό παιδί που παράκουσες και βγήκες έξω, είπε η κυρία Ευθαλία, περισσότερο χαδιάρικα παρά με θυμό. Σου είχα πει να πλαγιάσεις.

- Εσύ καλά είχες βγει... άρχισε ντροπαλά ο Γιωβάν. Μα η δασκάλισσα τον διέκοψε:

- Εγώ είμαι άλλο, έκανε. Και σκοτισμένη ρώτησε τον Αποστόλη:

- Εσύ είσαι ο Αποστόλης, ο οδηγός;

- Ναι!

- Βλέπεις, σε ξέρω κι εγώ, απ' όσα μου είπε τούτος. Λοιπόν άκουσε! Μου τον έστειλαν τούτον το μικρό εδώ για ασφάλεια. Αύριο ο πάτερ Χρυσόστομος κι εγώ, ίσως και ο Διονύσης ο κακομοίρης, και τα δυο του ξαδέλφια, θα είμαστε όλοι στο φρέσκο...

- Γιατί; αναφώνησε ο Αποστόλης.

- Γιατί είμαστε Γρεκομάνοι, όπως μας λένε, και είναι φως φανερό για τους Τούρκους πως εμείς οδηγήσαμε και βοηθήσαμε τους αντάρτες να εξουδετερώσουν τους Μποτσαίους. Πάρε λοιπόν εσύ τον Γιωβάν το ταχύτερο και πήγαινέ τον πίσω στο Ζορμπά.

- Δεν είναι κει η κυρία Ηλέκτρα. Πληγωμένη, βρίσκεται ακόμα στη Θεσσαλονίκη, όπου τη νοσηλεύουν.

Η κυρία Ευθαλία ταραχθηχε ακόμα περισσότερο.

- Τι θα γίνει τούτο το παιδί; Δεν έχω κανέναν που να το στείλω, και δεν είναι φρόνιμο να μείνει μόνο εδώ, είπε.

Και σκοτισμένη ρώτησε:

- Δεν ξέρεις άλλο μέρος να τον πας εσύ;

- Στον Βάλτο. Πάλι καλύτερα εκεί...

- Πάρ' τον. Αν φύγετε αμέσως, προφθαίνετε πριν φέξει...

Μαζί βγήκαν τα δυο αγόρια. Το σπίτι του Ντεληθανάς, ερείπιο, γκρεμισμένο, καίονταν ακόμα εδώ κι εκεί, φώτιζε μερικά πτώματα πεσμένα στον δρόμο. Ο Γιωβάν έγειρε πάνω σ' ένα και το έδειξε του Αποστόλη.

- Ο Μπότσος, είπε. Αυτός που ήρθε στο Ζορμπά. Μα ο Άγγελ Πέιο θα ξέκοψε. Δεν είναι δω.

- Μπορεί να τον σκότωσαν οι άλλοι παρακάτω. Μα ο Αποστόλ Πέτκοφ σκοτώθηκε άραγε; ρώτησε ο Αποστόλης.

- Ο Πέτκοφ; Ο βοεβόδας Αποστόλ; Δεν ήταν εδώ καθόλου. Δεν τον είδα.

Μετρώντας τα πτώματα, είδε πάλι ο Γιωβάν τη σκοτωμένη γυναίκα. Πήρε αρπαχτά την ανάσα του και σκέπασε τα μάτια του. Και τρέμοντας πέρασε κοντά της.

- Δε μου λες; ρώτησε συμπονετικά ο Αποστόλης. Είναι μητέρα σου αυτή;
- Όχι, μουρμούρισε ο Γιωβάν.
- Γιατί την είπες μάνα;

Ο Γιωβάν δεν αποκρίθηκε αμέσως. Και ξαφνικά ξέσπασε σε άγρια κλάματα.

λητά του.

ια τον απασχολούσε. Πού να βρει

Μιας κι έκανε έναν δρόμο, ο

Αποστόλης δεν τον ξεχνούσε ποτέ. Βγήκε από το σωμασμένο τώρα Μπόζετς και τράβηξε για τις χαράδρες και τους λόφους απ' όπου είχε περάσει το σώμα με οδηγό τον μπαρμπα-Τάσο. Μα όσο και αν προχωρούσε γρήγορα, τους αντάρτες δεν

τους πρόκανε ούτε ίχνος από το πέρασμά τους παρατήρησε. Όταν έφθασαν τα δυο αγόρια στον Βάλτο, ήταν ακόμα νύχτα. Είχαν περπατήσει γρήγορα, σχεδόν τρεχάτα. Οι πλάβες, τραβηγμένες στο χώμα, περίμεναν όλες με τους πλαβαδόρους.

- Πού είναι ο Αρχηγός; Και οι άλλοι; ρώτησαν ανήσυχα οι άντρες.

Μα ο Αποστόλης ήταν ακόμα πιο ανήσυχος. Το χωριό το είχαν χαλάσει, τους κακούργους τους είχαν εξοντώσει. Μα στον δρόμο δεν είχε βρει το σώμα του καπετάν Νικηφόρου. Τι να έγιναν άραγε; Με τους άντρες κοντά στις πλάβες, κάθισαν τ' αγόρια και περίμεναν κι ολοένα μεγάλωνε η ανησυχία τους. Είχαν περάσει από στάνες αρβανίτικες, είχαν περάσει κι από χωριά όπου ήταν ο στρατός. Ήταν και Ρουμάνοι στον δρόμο, οι συνηθισμένοι προδότες των ελληνικών σωμάτων, που πάντα γίνονταν ένα με τους Βουλγάρους, για να καταστρέψουν τους Γραικούς.

- Μην έπεσαν σε καμιά ενέδρα; μουρμούρισε ο Νάσος, που είχε μείνει πίσω με τις πλάβες. Κι ο καθένας έκανε και από μian υπόθεση.

Άρχισε να ξημερώνει. Έξαφνα, ένα σκυλάκι ρίχθηκε πάνω στον Αποστόλη, κουνώντας χαρούμενα την ουρά του.

- Μάγκα! αναφώνησε ο οδηγός. Όλοι πετάχθηκαν επάνω. Στον κάμπο ξεχώριζε τώρα μια σκιά, και πίσω δεύτερη, και τρίτη, και άλλη, και άλλη, σειρά ολόκληρη, αλυσίδα ανθρώπινη που πλησίαζε... Ήταν το σώμα ολόκληρο του καπετάν Νικηφόρου, κι εμπρός, κοντός, παχύς, απλώνοντας όσο μπορούσε τα κοντά του ποδαράκια, οδηγούσε ο μπαρμπα-Τάσος.

Οι άντρες όρμησαν να τους υποδεχθούν με γέλια νευρικά, όπου έτρεμαν συγκρατημένα δάκρυα.

- Αργήσατε, ανησυχήσαμε. Τι γινήκατε;

- Γρήγορα! Στις πλάβες και στην καλύβα. Ξημέρωσε, απαντούσε ο μπαρμπα-Τάσος.

- Γιατί αργήσατε, κύριε Αρχηγέ; ρώτησε ο Νάσος, σπρώχνοντας την πλάβα του στο νερό. Ο Αποστόλης είναι ώρα εδώ, και δε σας είδε καθόλου στην επιστροφή.

- Εμάς μας έφερε από άλλο δρόμο ο μπαρμπα-Τάσος, για πιο ασφάλεια, μην τύχει και μας είδε κανένας στον πηγαισμό και μας πρόδωσε, αποκρίθηκε ο Νικηφόρος. Έπειτα ο Αποστόλης τρέχει πιο γρήγορα... Και κάθε χωρικός θα 'βαζε λιγότερη ώρα από μας για να πάγει και να έλθει. Εμείς, στον Βάλτο, ξεμάθαμε από πεζοπορία... Δε λες πώς γυρίσαμε! Δε μας βαστούν τα πόδια μας...

Όλες οι πλάβες, σειρά μακριά, τραβούσαν κατά το Τσέκρι από τα φωτισμένα τώρα μονοπάτια, όπου δεξιά και αριστερά πρασίνιζαν, κλειστά ακόμα, τα μπουμπουκιασμένα φυλλαράκια των καλαμιών.

Άκουσε την αφήγηση του αποσπάσματος

%baltos_14_%

*Η εικόνα του μακεδονομάχου είναι φιλοτεχνημένη από τον κ.Βασίλη Νικόλτσιο και
έκτίθεται στο [Πολεμικό Μουσείο Θεσσαλονίκης](#)*